

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Йоана Минкова Спасова-Дикова,
Институт за изследване на изкуствата – БАН,
научно направление 8. 4. Театрално и филмово изкуство,
e-mail joanasd@yahoo.co.uk
по конкурс за присъждане на
образователна и научна степен „доктор”
на Димитър Стоянов Димитров,
с дисертация на тема:
„Куклен театър и режисура
(Режисьорската школа на българския куклен театър)“,
НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“
научно направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство ”,
консултант доц. д-р Мирослав Цветанов

Анализ на дисертационния труд

Разработката е насочена към сумиране и обобщаване на натрупаните знания за възникване на режисьорското изкуство в театъра (в частност на кукления театър). Дисертантът се стреми да защити тезата, че висшето образование в сферата на сценичните изкуства и създаването на школа за обучението на режисьори е основополагаща за професионалното развитие на театъра и в частност на кукления театър.

Общият обем на труда е 160 страници. Дисертацията на Димитров има стройна структура и се състои от увод, три части, всяка от които е с по две до три глави, заключение и използвана литература от общо 135 източника на различни езици. Има приложение: Речник на използваните термини. Текстът е илюстриран.

Димитров формулира целите и задачите на изследването, които включват: анализ на процеса, свързан с възникването на режисурата, в частност режисурата за куклен театър и оформянето ѝ като самостоятелна професия; определяне на значението на понятията „режисьор“ и „режисура“; дефиниране на режисурата; очертаване на задачата на режисьора и същината на режисурата; проявления на режисурата; разглеждане на въпроси като феномена режисура; произход на режисурата и позицията на режисьора; проследяване на еволюцията в естетическите нагласи в Европа и у нас; анализ на състоянието на куклената

режисура през професионалното развитие на театъра в България; фокусиране върху натрупания опит от пионерите на куклената режисура, който води до необходимостта от синтез на познанията и оформяне на система за квалифицирано обучение в професията, както и върху значимостта на висшето образование в сферата на сценичните изкуства и създаването на школа за обучение на режисьори, основополагаща за професионализма в кукления театър.

В дисертацията са използвани методи на изследване, които включват теоретичен и практически анализ, както и емпирични опити и наблюдения.

В Увода са посочени целите и задачите на изследването.

Първата въвеждаща част „Куклен театър и режисура“ разглежда въпроса за възникването на театралната режисура от средата на XIX век. По-специално внимание е обърнато на възникването на куклената режисура в Европа.

Във втората същинска част вниманието е концентрирано върху режисурата за куклен театър у нас. Тя се състои от три глави: „От „Театър на сандъче“, допреди одържавяването и влиянието на световния куклен театър у нас; „Институционалният и частният куклен театър у нас“ и „Съвременни тенденции в световната режисура за куклен театър и влиянието им върху българската школа“. Насочването към развитието на българския куклен театър в европейски контекст е важна стъпка в цялостното проучване на куклената режисура.

Третата част има практико-приложен характер и е посветена на образованието на режисьорите за куклен театър у нас. Проследен е процесът на създаване на Висша школа по куклена режисура в България и нейното по-нататъшно развитие във ВИТИЗ, по-късно НАТФИЗ. Подчертава се ролята на нейните педагози.

В заключението Димитров подлага на дискусия важния въпрос какво е режисура и може ли тя да бъде еднозначно определена?

Описание на приносите

Бих искала да изтъкна, че основните приноси на труда са свързани не само с теоретико-методологическите разработки, но и с практико-приложното значение

на изследването. Съгласна съм с посочените от докторанта приноси, че за първи път в българското куклено изкуство се прави опит за преосмисляне на режисурата за куклен театър; определя се спецификата на куклената режисура, като отделно творчество, различно от другите сценични изкуств; прави се пряка и косвена връзка с влиянието на различни театрални естетики, повлияли развитието на куклената режисура; обръща се внимание на творческите концепции на поколения български кукленици, допринесли за актуалността на българското куклено изкуство; систематизират се методите, следвани от преподавателите по режисура за куклен театър и се изброяват всички завършили студенти, придобили образователен ценз и квалификация в НАТФИЗ „КРЪСТЬО САРАФОВ“ – специалност „Режисура за куклен театър“.

Бих искала да отбележа, че разглеждането на историята и процесите на развитие в българската куклена режисура през призмата на основните творчески фигури от периода е вероятно един от възможно най-продуктивните подходи на предприетото изследване. Сред научните приноси е предложеното актуализирано значение на понятията, които обаче биха могли да бъдат още малко прецизирани.

Изследването има висока когнитивна стойност и би могло да послужи на студенти и преподаватели, на различни организации и хора, както и на други заинтересовани от проблема.

Авторът показва ерудиция, задълбочени познания в областта на кукленото изкуство и режисура и способност за теоретично преосмисляне на емпиричния материал.

Лични качества на автора

Димитър Димитров е преподавател по режисура за куклен театър в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Бил е асистент на проф. Славчо Маленов. Той е докторант в самостоятелна форма на обучение. Има две магистратури, съответно по „Актьорско майсторство за куклен театър“ (1991) и по „Театрална режисура“ (2007).

Има повече от 30 роли в професионалния театър като актьор и около 20

постановки като режисьор, като половина от тях са авторски спектакли. Също така е участвал в различни кинопродукции и куклено-телевизионни програми, както и в телевизионния дублаж.

Носител е на множество награди като актьор, драматург и постановчик, част от които са на международни фестивали в чужбина.

Участвал е в редица международни фестивали в чужбина: Испания – Толоса; Гърция – о.Крит; Франция – Шилар; Норвегия – Крисиансанд; Полша - Бялско Бяла; Чехия – Пилзен, Прага; Русия – Рязан,Твер; Германия – Дрезен, Берлин, Оснабрюк, Кьолн, Меле; Австрия – Виена, Грац, Мистелбах, Клагенфурт; Сърбия – Крагуевац, Суботица; Хърватска – Загреб; Словения – Марибор, Любляна, Копер, Порторош, Италия – Гориция, Удине, Сутрио, Япония – Окинава, Тайван – Каошунг, Азербайджан – Баку, Турция – Бурса, Белгия – Брюксел и др.

Ръководил е и е бил член на екипа на важни социални проекти, работилници, ателиета, свързани с кукленото изкуство у нас.

Всички тези компетентности определят добрите резултати от изследването.

Препоръки и бележки

Има какво да се желае по отношение на дефинирането на някои от използваните понятия. Текстът се нуждае от отстраняване на някои стилови, пунктуационни, правописни и пр. неточности, както и повторения, при подготовката на една бъдеща монография.

Заклучение

Предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията по чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ. Докторантът има изискуемия минимум от две публикации. С оглед на вече изтъкнатите качества и приносите на дисертационния труд на Димитър Димитров, давам положителна оценка и предлагам да му бъде присъдена ОНС „доктор“.

Дата: 13.05.2024

Проф. д-р Йоана Спасова-Дикова